

Список використаних джерел:

1. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?tid>
 2. Житомирщина. Інвестиційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zt-invest.org/index.php?option=com_content&view
 3. Кропивко М. Ф. Стратегічні напрями реформування управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій / [за ред. М. Ф. Кропивка]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2012. – 82 с.
 4. Крупнейшие холдинги в растениеводстве Украины 2012 Дослідження УКАБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agribusiness.kiev>
 5. Ліга: Закон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua/>
 6. Месель-Веселяк В. Я. Форми господарювання в сільському господарстві України (результати, проблеми, вирішення) / В. Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2012. – № 1. – С. 13.
 7. Проминвестбанк открыл агрохолдингу HarvEast кредитную линию на 200 млн. грн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrprod.kiev>
 8. Саблук П. Т. Реалізація механізму реформ в аграрній сфері / П. Т. Саблук// Економіка АПК. – 2011. – № 10. – С. 3 – 6.
 9. Скорик М. Украинские латифундисты / М. Скорик // “Профиль”. – № 4 (23). – 2008. – С. 15–19.
 10. Узун В. Я. Крупный и малый бизнес в сельском хозяйстве России: адаптация к рынку и эффективность / В. Я. Узун. – М.: ФГНУ “Росинформагротех”, 2005. – 184 с.
- Рецензент: д.е.н., професор Ходаківський Є.І.*

УДК 338:004

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ДЕРЖАВНОМУ РЕГУЛЮВАННІ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КАЗАХСТАНУ

Деревяга П.І., к.е.н., доцент

Євразійський національний університет імені Л.М. Гумільова, Казахстан

У статті розглядається розвиток послуг, що надаються в сфері інформаційних технологій та особливості їх використання у процесі державного регулювання ресурсного, інфраструктурного, маркетингового та логістичного забезпечення розвитку та підвищення ефективності ринку продукції агропромислового комплексу.

This paper considered provided development services in the field of information technology and features they use process state regulation resource, the infrastructure, marketing and logistics software development and increase the efficiency of the market agricultural products.

Постановка проблеми. У сучасних умовах одним з основних напрямків у вирішенні завдань пріоритетного розвитку АПК країни і регіонів, вирішенні продовольчих питань, підвищення конкурентоспроможності є інтенсифікація агропромислового виробництва на базі автоматизації, комплексної механізації і розвитку інформаційних технологій.

Успішний розвиток сільськогосподарських підприємств в умовах посилення конкурентної боротьби неможливо без ефективного управління. Процес виробництва і реалізація продукції передбачає аналіз і обробку складного комплексу інформації про фактори, що впливають на розвиток сільського господарства.

У сучасних умовах важливою областю в управлінні виробничою діяльністю підприємств стало інформаційне забезпечення, яке полягає в зборі, збері-

ганні, класифікації, впорядкуванні й переробці інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Інформація та її своєчасне і грамотне використання стає чинником підвищення конкурентоспроможності організації.

На початку 90-х років стан інформаційного забезпечення сільськогосподарських організацій був критичним. Створення інформаційно-консультаційної служби по сільському господарству призвело до позитивних змін. Дана система дозволила підприємствам АПК, органам влади, обмінюватися правовою, економічною, виробничо-технологічною та іншою інформацією та оперативно отримувати відповіді на запити з прийнятними витратами часу і коштів. Знайшли поширення і функціонують локальні обчислювальні мережі, експлуатується безліч інформаційних ресурсів, у тому числі на основі Інтернет-технологій.

Тим не менш, недолік фінансування, організаційні труднощі, недостатній рівень кваліфікації кадрів не дозволяють сільськогосподарським організаціям приділяти достатньо уваги інформаційному забезпеченню.

Необхідність розробки комплексного підходу до розвитку інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень, а також визначення напрямів вдосконалення інформаційно-консультаційної служби визначили актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у дослідження теоретичних і методологічних аспектів ефективного управління в сільськогосподарських організаціях внесли колективи наукових установ Россільгоспакадемії (Всеросійського інституту аграрних проблем і інформатики імені А.А. Ніконова, Всеросійського НДІ економіки сільського господарства, Всеросійського НДІ економіки, праці та управління в сільському господарстві), аграрних ВНЗ.

У Всеросійському інституті аграрних проблем і інформатики імені А. А. Ніконова була розроблена методика оцінки ефективності інформаційно-консультаційних систем в АПК: Петриков А.В, Огнівцев С.Б., Кошелев В.М., Меденніков В.І., Сіптіц С.О., Сальников С.Г., Романенко І.О., Муратова Л.Г. провели всебічний аналіз діяльності регіональної та районних ІКС та представили пропозиції щодо розвитку служб ІКС обстежених регіонів. Також був проведений аналіз відгуків про діяльність регіональної та районних ІКС та порівняльний аналіз результатів анкетування користувачів регіонів за формами діяльності ІКС.

Вивченням проблем управління в сільськогосподарських організаціях присвячені дослідження Г.В. Беспяхотного, В.Р. Боева, І.Н. Буздалова, В.А. Добриніна, А.М. Емельянова, Е.І. Крилатих, М.Я. Лемешева, О.В. Макаровой, В.В. Мілосердова, А.А. Ніконова, Б.І. Пошкус, В.Я. Узуна та ін. Процеси прийняття управлінських рішень та розвитку ІКС досліджували В.М. Баутін, Р.В. Балдін, М.Л. Веселовскій, Н.Л. Карданская, Б.Г. Літвак та ін. Значний внесок у розробку теорії управління організаціями внесли західні економісти М. Альберт, П. Друкер, М. Мескон, Ф. Тейлор, Х. Фольмут та ін.

Проблеми створення автоматизованих систем управління, а також різні аспекти його інформаційного забезпечення розглянуті в роботах Ф.І. Васишна, А.Я. Важова, Р.Г. Кравченко, В.І. Меденнікова, С.Б. Огнівцева, Л.М. Полковського, І.А. Романенко та ін.

Постановка завдання. Тим не менше, проблема ефективного державного регулювання на базі сучасного інформаційного забезпечення у сільськогосподарських організаціях вивчена недостатньо.

Методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання та системний підхід до вивчення економічних явищ, теоретичною базою – праці сучасних провідних іноземних і вітчизняних учених-економістів з питань державного регулювання в АПК.

Виклад основного матеріалу дослідження. За період незалежності Республіки Казахстан в агропромисловому комплексі країни досягнуті значні результати: спостерігається постійне зростання виробництва на базі ринкових відносин, збільшується продуктивність і продуктивність праці, проводиться оновлення основних фондів та відновлення інфраструктури галузі, досягнуто самозабезпечення по основних продуктах харчування, відбулося значне зростання експорту зернових, олійних культур, продукції рибальства.

У 2011 році частка сільськогосподарського виробництва в обсязі валового внутрішнього продукту (далі ВВП) країни склала 5,1%, продуктивність праці зайнятих у сільському господарстві за період з 2005 по 2011 рр. змінилася з 304,2 тис. тенге на одного зайнятого до 498 тис. тенге, із середньорічними темпами зростання 9,3% на рік, у сільській місцевості проживало близько 7,48 млн. чоловік або більше 45% всього населення Казахстану.

В даний час формуються нові тенденції світової аграрної економіки і демографії, реальний розвиток отримали інтеграційні процеси в регіоні, відбуваються глобальні кліматичні зміни. Казахстан увійшов до Митного союзу (МС), в найближчий період планується входження в Світову організацію торгівлі (СОТ). Однак, низький рівень продуктивності праці в галузі, недосконалість використовуваних технологій, дрібнотоварного виробництва не дозволяють вести сільгоспвиробництво на інтенсивній основі, забезпечувати найбільш повне використання матеріальних, трудових та інших ресурсів, дотримуватися екологічних вимог. Ці чинники знижують конкурентоспроможність вітчизняного аграрного сектора, що в умовах СОТ та ТЗ може призвести до домінування імпорту закордонної продукції, витіснення місцевих виробників з ринків збуту.

Відбувається зростання населення країни з інтенсивним приростом споживання продуктів харчування і зміною структури споживання у бік більш якісних продуктів. Республіка Казахстан приступила до реалізації нового політичного курсу «Казахстан-2050» [1]. Одне із завдань - увійти в число 30 найбільш розвинених країн. Ключова роль у цьому належить індустріально-інноваційній програмі [2]. Це найважливіший загальнонаціональний проект.

В змінених умовах зовнішнього і внутрішнього середовища, у зв'язку зі вступом Казахстану в ТЗ і СОТ, необхідністю застосування нових інструментів державного регулювання та модернізації галузі, розроблена нова галузева програма розвитку агропромислового комплексу (АПК) РК.

Обсяги валової продукції АПК РК демонструють стійку тенденцію до зростання з рівня 1121 млрд. тенге в 2007 р до 2256,6 млрд. тенге в 2011 р продукції сільського господарства і з 464,1 млрд. тенге в 2007 р до 747,4 млрд. тенге в 2011 р продукції переробки. Середньорічні темпи зростання продукції сільського господарства за останні 5 років склали 19%, продукції переробки 12,6% (рис. 1).

Рис. 1. Обсяг виробництва валової продукції сільського господарства
Джерело: Агентство Республіки Казахстан по статистиці

У змінених умовах зовнішнього і внутрішнього середовища, у зв'язку зі вступом Казахстану в ТЗ і СОТ, необхідністю застосування нових інструментів державного регулювання та модернізації галузі.

Сільське господарство РК інтегрується у світові ринки продовольства та бере активну участь у формуванні торгового балансу. Однак, сформувалася імпортозалежність Казахстану з багатьох видів продукції переробки АПК, так, високий рівень імпортозалежності по плодоовочевої продукції, продукції переробки м'яса та молока.

У 2011 році в сільському господарстві було зайнято 2196,1 тис. чол.. (26% від загальної кількості працівників), з них найманих - 604,8 тис. чол. (27,5% від зайнятих в секторі), самостійно зайнятих - 1591,3 тис. чол. (72,5% від зайнятих в секторі).

З метою розвитку системи державних послуг для суб'єктів АПК є доцільним здійснення заходів щодо автоматизації державних послуг та активізації діяльності держорганів по наданню послуг через центри обслуговування населення.

У сучасному світі інформаційні та телекомунікаційні технології широко використовуються органами державної влади з метою підвищення якості надання послуг населенню.

У Казахстані, з його величезною територією і великими відстанями між сільськими населеними пунктами, застосування нових комп'ютерних технологій є необхідним засобом для зниження трудовитрат сільгосптоваровиробників і сільського населення.

В даний час у сфері сільського господарства частково автоматизовано лише дві послуги, що становить 4% від усіх державних послуг, що надаються Міністерством сільського господарства. Відповідно, розширення сфери надання державних послуг в електронному форматі має великий потенціал для розвитку в Казахстані.

Однією з найбільш істотних завдань при наданні державних послуг є виключення контактів представника влади з одержувачами послуг, а також спрощення процесу отримання послуг для споживача з використанням принципу «одного вікна».

Вирішення внутрішніх завдань у галузі сільського господарства, таких як опустелювання, внаслідок інтенсивного тваринництва і засолення ґрунту, схильності структури сільгоспвиробництва впливу кліматичних умов стимулює постійний пошук методів підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва, які знаходяться в сучасних інформаційних технологіях.

Одним з таких методів є технологія точного землеробства. Це тип землеробства, що передбачає деталізований контроль на основі реальних даних, спрямований на зростання врожайності і якості продукції. З метою збору інформації і процесу обробки даних по сільгоспугідь (вологість ґрунту, ріст і хвороби рослин, метеодані) планується впровадити систему аналізу і прогнозування для точного землеробства на базі інформаційної системи АПК «Платформа».

На даний момент політика державного регулювання розвитку АПК реалізується в наступних формах:

- надання різних форм державної підтримки серед суб'єктів АПК у формі субсидій, державних закупівель, тощо;
- застосування фінансових інструментів, що підтримують умови для оновлення основних виробничих засобів - парку сільськогосподарської техніки, устаткування, поголів'я худоби;
- забезпечення доступності фінансово-кредитних інструментів для суб'єктів АПК;
- створення необхідних умов для залучення інвестицій в проекти розвитку АПК;
- підтримка експорту продукції;
- надання державних послуг у сфері ветеринарної та фітосанітарної безпеки;
- збереження і розвиток інфраструктури, необхідної для розвитку АПК РК – транспортної, водної, зберігання і ін.;
- розвиток галузевої науки та поширення агротехнологічних знань;
- контроль за витрачанням бюджетних коштів [3].

У рамках індустріальної політики тут впроваджуються новітні технології, знижується собівартість продукції, зростає обсяг експорту.

Наочним прикладом підвищення продуктивності праці, «оцінюється» в 450 тисяч доларів на людину, є виробничо-логістичний комплекс AKSENGIR компанії RG Brands Казахстан. Він розташований в селі ЕЛТА Карасайського району Алматинської області. Підприємство введене в дію в 2009 році, а потім завдяки підтримці держави, отриманої в рамках ДП ФІР, тут був успішно модернізований виробничий процес, впроваджуються інновації, підвищується продуктивність праці. Комплекс, в який інвестовано 12 млрд. тенге, щорічно випускає до 650 млн. літрів соків, безалкогольних напоїв та чаю. Левова частка продукції відправляється в Росію, Киргизстан, Туркменістан, Таджикистан і Монголію. Завдяки входженню Казахстану до Митного союзу експорт до Росії виріс в 4 рази. Всього на підприємстві працюють 390 чоловік, більшість яких - місцеві жителі.

В Північно-Казахстанській області реалізовано інноваційний проект «Будівництво вітроенергетичних установок». Це ще одне нововведення командитного товариства «Зенченко і К», що давно став провідником в республіку про-

гресивних технологій. Придбані товариством дві вітроенергетичні установки з річним виробленням 8,7 млн. кВтг дозволять забезпечити електрикою жителів великого села Новоникольске, соціальні та господарські об'єкти товариства. З обслуговуванням установок впораються три людини. Для вироблення такої ж кількості електроенергії ТЕЦ викинула б в атмосферу за рік понад 2 тис. тонн вуглекислого газу.

Представники малого та середнього бізнесу в Казахстані тепер зможуть економити значну частину свого бюджету завдяки порталу хмарних технологій MyCloud.kz. Новий ресурс при реалізації інноваційного проекту в сфері ІТ представила компанія "Казахтелеком", що має унікальні можливості. За оцінками фахівців, на ІТ витрачається до 40 відсотків бюджету невеликих компаній. Це і забезпечення роботи власного сервера, і дорогі ліцензійні програми, і спеціалізоване програмне забезпечення, наприклад для бухгалтерії. Тепер же достатньо підписатися на той чи інший пакет послуг, і все це стане турботою порталу хмарних технологій. Для створення свого сайту-візитки на порталі потрібно не більше десяти хвилин. Досить зайти на MyCloud.kz, зареєструватися, вибрати послугу (для її оплати надається відстрочка 15 днів). Новий сервіс і Manage, або «Я керую», - це програма, що дозволяє за один день запровадити контроль поставлених завдань і доручень у компанії, а також організувати ефективну роботу в організації.

Cloud Office, або "Хмарний офіс", охоплює всі види спільної роботи співробітників: зберігання і пошук інформації, тайм-менеджмент, облік і контроль доручень, документообіг і бізнес-процеси, управління проектами та стратегічне планування.

Можна уявити, як зручно використання хмарних технологій для підприємців, що працюють у невеликих містах або в селі. Для них мати комп'ютерника деколи непосильне завдання. У Казахстані приблизно на 2000 великих підприємств, для яких не становить праці утримувати свій сервер, штат айтішників і закуповувати ліцензійні програми, припадає приблизно півтора мільйона представників середнього і малого бізнесу. Тепер всі хмарні сервіси реалізуються на базі 14 дата-центрів АТ "Казахтелеком", загальна кількість клієнтів яких вже перевищує 13 тисяч.

Відповідно до Постанови Уряду РК від 15 травня 2012 року за № 623 «Про затвердження Правил проведення електронних державних закупівель» проводиться активна робота по розвитку електронних торгів [4]. Так, Продовольча контрактна корпорація вперше реалізувала своє зерно за допомогою анонімного аукціону. Завдяки новим механізмам всі ринкові процеси здійснюються відкрито, швидко і без будь-яких ускладнень. Це, в свою чергу, дає потужний імпульс розвитку економіки держави. Новий режим торгівлі дозволяє отримати справедливую ринкову ціну товару і виключити непотрібний ланцюжок з різного роду посередників, зв'язавши безпосередньо постачальника і покупця. Завдяки цій новій послугі Товарної біржі «Євразійська торгова система» в торгах визнається реальна ціна на товар. Як відзначають фахівці, світова практика визнає прозорим тільки анонімний аукціон. Мова йде про те, що в електронній системі біржі виставляються заявки на стандартний товар при стандартних умовах забезпечення ризиків. Зокрема, кожен учасник вносить гарантійний внесок. Від-

повідно, мінливою може бути тільки ціна на виставлений лот. У процесі електронного аукціону визначається найкраща об'єктивна цінова пропозиція незалежно від того, хто її виставив. Так, електронна система біржі припускає крок, рівний одному тенге. У точно такому ж режимі працюють електронні системи у всьому світі, коли крок дорівнює одиниці валюти.

Інфокомунікаційні технології дозволяють надавати інноваційні сервіси, а це крок до нової якості - в економіку майбутнього Казахстану.

Висновки. Отже, у Казахстані домінують в основному грошові та фінансові інструменти підтримки. Сучасний розвиток інформаційних технологій дозволяє забезпечити ведення сільськогосподарського виробництва на високому науково-технологічному рівні, більш ефективно використовувати наявні ресурси та природно-кліматичні умови, а одночасно сприяти розвитку якості життя на селі.

Поряд з цим, стає можливим передати частину функцій державного регулювання на місцеві органи самоврядування, що дозволить більш результативно використовувати як фінансово-бюджетні, так і інші ресурси.

Список використаних джерел:

1. Назарбаев Н.А. «Стратегия «Казахстан-2050»: новый политический курс состоявшегося государства»- Послание Президента Республики Казахстан-лидера нации Н.А.Назарбаева народу Казахстана. /Казахстанская правда», №437-438, 15 декабря 2012г., С.1-8

2. Государственная программа форсированного индустриально-инновационного развития Казахстана на 2010-2014 годы, Постановление Правительства РК. Астана, 5 февраля 2012г.

3. Есентугелов А. Стратегия процветания страны в условиях меняющегося мира. Уроки мирового кризиса и модернизации казахстанской экономики. Алматы: 2011,-400с.

4. Постановление Правительства Республики Казахстан от 15 мая 2012 года № 623 «Об утверждении Правил проведения электронных государственных закупок».

Рецензент: д.е.н. Ювиця Н.В.

УДК 338.5:631.11.009.12

ЦІНОУТВОРЕННЯ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В РИНКОВИХ УМОВАХ Доманчук Д.П., д. е. н., професор; Шубович Т.А., аспірант Подільський державний аграрно-технічний університет

Висвітлено роль рівня конкурентоспроможності для аграрних підприємств та показано, як впливає собівартість і ціна реалізації одиниці сільськогосподарської продукції на рівень рентабельності. Обґрунтовано підходи до підвищення конкурентоспроможності підприємств-виробників сільськогосподарської продукції в сучасних умовах господарювання.

The role of level of competitiveness is reflected for agrarian enterprises and it is retimed, as a prime price and cost of realization of unit of agricultural produce influences on the level of profitability. Grounded going is near the increase of competitiveness of enterprises-producers of agricultural produce in the modern terms of menage.

Постановка проблеми. Однією із найважливіших передумов ефективного функціонування підприємств АПК в сучасних умовах є підтримання на високому рівні їх конкурентоспроможності. А це означає, що підвищення економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції має від-